

Sr. Anna Hallberg
Utrikesdepartementet
103 33 Stockholm

2022-05-25

Joel Jonsson
Ansvarig EU:s inre marknad och handelspolitik
Epost: joel.jonsson@teknikforetagen.se
Telefon: 08-782 08 93

En positiv europeisk handelsagenda viktigare än någonsin

Bästa Anna,

Först och främst vill vi förmedla vårt stöd för det arbete regeringen bedriver både nationellt och på EU-nivå för att stävja Rysslands oprovocerade aggression mot Ukraina samt det humanitära lidande invasionen förorsakar.

Liksom pandemin kommer krisen i Ukraina att få i dagsläget oöverblickbara konsekvenser för industrin i Sverige och EU. Vi erfar redan nu liknande problem som uppstod under pandemin förorsakat av brutna globala leverantörskedjor, som exempelvis brist på tillgång till kritiska råmaterial och insatsvaror, samt skenande transportkostnader.

Vi är djupt oroad för att vår omvärldssituation kommer användas som en förevändning för att driva en aktiv europeisk industripolitik genom riktade offentliga stöd till utvalda teknologier i syfte att begränsa EU:s strategiska beroenden av vår omvärld, samt en ökad politisk kontroll av industrins värdekedjor. Detta riskerar inte bara att leda till en snedvriden konkurrens på den inre marknaden och en mindre innovativ industri i Europa, utan även till centraliserade värdekedjor som är mindre motståndskraftiga mot störningar i världshandeln. Utvecklingen kan därmed begränsa industrins möjlighet att genom teknikutveckling bidra till den gröna- och digitala omställningen, samt stärkt resiliens.

Det finns mycket vi kan dra lärdom av från pandemin och applicera på den situation vi nu befinner oss i. Även om industrin i Sverige drabbades hårt av de brutna globala leverantörskedjorna, i synnerhet i inledningen av pandemin, var det flera sektorer inom industrin som drabbades ännu hårdare av brutna leverantörskedjor inom EU. Exempelvis tog det ungefär 48 timmar från det att fabriker i Belgien och Frankrike stängdes ner till att produktionen stod still i Göteborg och Södertälje. De företag som klarade störningarna bäst var de som hade tillgång till en geografisk mångfald av underleverantörer eller egen produktionskapacitet och därmed kunde anpassa inköp utefter hur leverantörskedjorna påverkades av restriktioner i olika länder och regioner världen över.

En lärdom från detta är att arbetet med att stärka motståndskraften i leverantörskedjorna mot störningar i världshandeln inte nödvändigtvis främjas genom att bygga upp produktionskapacitet i ett annat land inom EU. Snarare belyser det vikten av inre och yttre diversifiering: genom en stark konkurrensrätt och en ambitiös frihandelsagenda som möjliggör för företagen att dra nytta av en bredare bas underleverantörer, både inom och utom EU:s gränser.

Förslag på initiativ till en positiv europeisk handelsagenda

Med anledning av ovanstående föreslår Teknikföretagen följande handelspolitiska åtgärder för att under rådande omständigheter och över tid underlätta industriell produktion i Europa:

1. Eliminera importtullar på industriella insatsvaror

För att motverka den mest akuta komponentbristen som rådde i de inledande skedena av pandemin föreslog Teknikföretagen i mars 2020 att EU tillfälligt skulle införa nolltullar på import av vissa insatsvaror för industriell produktion som det råder brist på i Europa.

Detta är aktuellt även nu och skulle underlätta för industrin i Europa att nyttja befintliga underleverantörer i tredjeland till större utsträckning samt även skapa bredare bas av dessa. Detta kan i synnerhet underlätta handeln med viktiga regioner som EU inte har (ratificerade) frihandelsavtal med, som stora delar av Sydostasien och Sydamerika. Ett liknande initiativ har tagits i Kanada, som avskaffat importtullar på varor som används för industriell tillverkning. Initiativet tillkännagavs först i budgeten för 2010, där den kanadensiska regeringen uppskattade att det skulle skapa 12 000 arbetstillfällen i landet. Åtgärderna syftade primärt till att ge kanadensiska tillverkare en konkurrensfördel genom billigare tillverkningskostnader och ansågs i synnerhet kunna gynna mindre bolag som ville diversifiera globala leverantörskedjor.

För att inte begränsa europeiska företags möjligheter till vidare export bör EU även föra en dialog med de länder som omfattas av EU:s frihandelsavtal för att anpassa de ursprungsregler som regleras i avtalen utefter ett (tillfälligt) högre innehåll från tredjeland. Detta är en förutsättning för att europeiska, exporterande företag ska kunna nyttja ökad tillgång till underleverantörer i tredjeland.

2. Etablera ömsesidigt erkännande av ursprungsregler

Regeringen bör även föreslå att EU sonderar möjligheten att genom ömsesidigt erkännande av ursprungsregler länka ihop EU med andra frihandelsområden. Även om detta inte medför likvärdiga fördelar som frihandelsavtal med dessa områden, så är det både en snabbare och sannolikt mindre politiserad process.

Med gemensamma, harmoniserade ursprungsregler inom Pan Euro Med (PEM) ges företag möjlighet att genom så kallad kumulering behandla produkter importerade från andra PEM-länder likadant som inhemska produkter. Det gör att europeiska företag ges större möjlighet att använda importerade insatsvaror under de ursprungsregler som gäller för att omfattas av frihandelsavtal, som annars skulle diskrimineras av ursprungsreglerna i avtalet. Vid ömsesidigt erkännande av ursprungsregler mellan EU och andra frihandelsområden skulle parterna i större utsträckning kunna nyttja importerade varor från varandra och ändå kvalificera sig för preferentiella importtullar vid export till andra frihandelspartners.

Ömsesidigt erkännande av ursprungsregler skulle därmed ge stora fördelar för industrin i Europa genom att möjliggöra för företagen att avsevärt bredda basen av underleverantörer som kan användas inom ramen för frihandelsavtal. Det skulle även underlätta för företagen att diversifiera sina leverantörskedjor och därmed stärka motståndskraften mot störningar i världshandeln.

3. Förbättra samspelet mellan EU:s handels- och industripolitik

Teknikföretagen är oroad över den nuvarande inriktningen för EU:s industripolitiska utveckling, som riskerar få negativ inverkan på internationell handel och välfungerande globala marknader.

Fokus flyttas alltmer från att skapa gynnsamma förutsättningar till mer detaljreglering, en ökad statlig inblandning i den europeiska ekonomin och en tilltagande politisk vilja att styra den europeiska industrins leverantörskedjor för att ersätta diverse importberoenden med inhemsk produktionskapacitet.

En ökad statlig inblandning i den europeiska ekonomin medför omfattande risker för en snedvriden konkurrens på den inre marknaden. Detta missgynnar särskilt innovativa företag och företag från länder (som Sverige) med mindre möjlighet och benägenhet att subventionera den inhemska industrin.

Initiativ för att ersätta import med inhemsk produktion kan även bidra till en politiskt driven regionalisering och frikoppling från globala marknader, mindre effektiva produktionsmönster och medför risker för att migrera delar av ekonomin till områden som inte är globalt konkurrenskraftiga genom att ta resurser från områden som är det. Detta kan leda till en mindre dynamisk ekonomi, samt begränsa industrins innovationsförmåga och konkurrenskraft på sikt.

Riktade satsningar kan även leda till centraliserade värdekedjor som är mer sårbara för störningar i världshandeln. Detta förstärks av flertalet aktuella förslag på EU-nivå att öka kravställandet på företags dokumentation av underleverantörer, vilket gör det svårare att lägga om leverantörskedjorna vid störningar i världshandeln. Vissa förslag, som exempelvis den så kallade Halvledarakten, kan leda till tvingande informationsinhämtning om företagets leverantörskedjor och möjligheten att vid en kris införa exportrestriktioner på den europeiska industrin. Utöver att minska investeringsviljan kan detta leda till kostsamma motåtgärder från andra länder, med negativ inverkan på internationell handel. På motsvarande sätt ser vi en liknande negativ utveckling på viktiga exportmarknader, med syftet att styra och premiera inhemsk industri.

En politik för att stärka den europeiska industrins oberoende av omvärlden bör ta hänsyn till att en slutprodukt kan bestå av tusentals insatsvaror och material. Att bygga upp produktion av en viss teknologi minskar *inte* beroendet av import av samtliga de material och insatsvaror som krävs för industriell produktion, eller att bli utsatt för ekonomisk utpressning för att ett land begränsar exporten av dessa.

För att bli oberoende krävs därav kontroll av hela leverantörskedjan och säkrad tillgång till de kritiska råmaterial och jordartsmetaller som är nödvändiga för att producera nyckelteknologier. I sammanhanget bör även konstateras att andra länder är beroende av handel med Europa och att bygga vidare på europeiska styrkeområden kan stärka motståndskraften mot ekonomisk utpressning genom att utveckla så kallade omvända beroenden.

Teknikföretagen anser att EU:s industripolitik ska skapa bästa möjliga förutsättningar att bedriva näringsverksamhet i Europa, vilket attraherar investeringar och etableringar inom EU. Det kräver att vi stärker ramvillkoren för en välfungerande inre marknad och global handel. Osäkerhet kopplad till sårbarhet i leverantörskedjor bör främst adresseras genom att möjliggöra för företagen att nyttja en så bred bas av underleverantörer som möjligt över en geografisk

spridning, genom inre och yttre diversifiering, samtidigt som förutsättningarna för att förlägga produktion inom EU stärks.

Parallellt med ovanstående åtgärder bör regeringen fortsatt vara drivande för att återuppliva en ambitiös europeisk frihandelsagenda med syftet att stärka europeiska företags globala marknadstillträde. Detta inkluderar att verka för att skyndsamt ratificera redan avslutade förhandlingar (i synnerhet Mercosur-avtalet), påskynda pågående förhandlingar och löpande utvärdera nya länder och regioner att inleda förhandlingar med. Det säkerhetspolitiska läget ställer krav på tätare samverkan med likasinnade länder som USA, Japan och Storbritannien, samt ett ökat fokus på att säkerställa tillgång till kritiska råmaterial. Då Europa genomgår en period av låg tillväxt är det även särskilt viktigt att liberalisera handeln med strategiskt viktiga tillväxtregioner, som exempelvis Asean-länderna.

Vi ser fram emot vidare kontakt i ärendet och välkomnar ett möte för en fortsatt diskussion om ovanstående förslag.

Med vänlig hälsning,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Klas Wählberg'. The signature is fluid and cursive, with a long, sweeping tail on the final letter.

Klas Wählberg
VD, Teknikföretagen